

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
доц. Володимир ПАСЬКО
«30» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **Магістр**
освітня програма **Економічна та соціальна географія**
вхід дисципліни **вибірковий компонент**
(вибірковий блок «Управління розвитком регіону та міське планування»)

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: **Провотар Наталія Іванівна**, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ)

КИЇВ – 2021

Розробник: Провотар Наталія Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

«17» 06 2021 р.

Завідувач кафедри

 проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» 06 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «30» 08 2021 року

Голова науково-методичної комісії доц. Наталія КОРОГОДА

«30» 08 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність ставити і розв'язувати складні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, виробити практичні навички щодо застосування сучасних концепцій регіонального розвитку для вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем розвитку регіонів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни.

Для успішного оволодіння знаннями з дисципліни «Сучасні концепції регіонального розвитку» студенти повинні:

мати базові знання теоретичних та методичних основ суспільної географії;

вміти аналізувати економічні та соціальні процеси в суспільстві, виявляти їх особливості, причини та оцінювати наслідки економічних, соціальних та екологічних проблем у регіонах;

володіти сучасними кількісними і якісними методами досліджень, вміти їх застосовувати у науково-дослідницькій діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Сучасні концепції регіонального розвитку» є складовою освітньо-наукової програми «Економічна та соціальна географія» підготовки фахівців за освітнім рівнем «магістр» у галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія. Дисципліна «Сучасні концепції регіонального розвитку» є вибірковою і викладається студентам у 3 семестрі в обсязі 6 кредитів ECTS. Дана навчальна дисципліна присвячена вивченню сучасних концепцій регіонального розвитку, зокрема концепцій регіоналізації простору, концепцій поляризації простору, концепцій кластерно-мережевої організації простору та концепцій перцепції простору.

4. Завдання (навчальні цілі) вивчення дисципліни:

- ▶ ознайомлення студентів із сучасними концепціями регіонального розвитку в контексті сталого розвитку міст та регіонів, застосування принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері регіонального розвитку (*ЗК-1, ФК-2, ФК-9*);
- ▶ формування у студентів вмінь застосовувати сучасні знання і необхідні практичні навички для виявлення соціально-економічних проблем регіонального розвитку та прийняття обґрунтованих управлінських рішень для визначення сучасних стратегій розвитку регіонів (*ЗК-8, ФК-3*);
- ▶ формування у студентів вмінь та навичок мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально і свідомо при вирішенні соціально-економічних проблем розвитку регіонів та обґрунтуванні стратегій регіонального розвитку (*ЗК-11, ЗК-14*).

4. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати сучасні концепції регіоналістики, зокрема:			
1.1	сутність полімасштабності регіонального розвитку;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Поточне оцінювання на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	5%
1.2	сучасні концепції регіоналізації простору;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.3	сутність нерівномірності регіонального розвитку;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.4	сучасні концепції поляризації простору;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.5	сутність комплексності регіонального розвитку;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.6	сучасні концепції кластерно-мережевої організації простору;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.7	сутність суб'єктивного сприйняття регіонів;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.8	сучасні концепції перцепції простору.	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
2	Застосовувати теоретичні фахові знання у практичних ситуаціях, зокрема:			
2.1	застосовувати на практиці методичні	<i>Лекції,</i>		до 40%

писати наукові роботи за фахом (ПРН-5)								
2. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень, вміти їх застосовувати у виробничій та науково-дослідницькій діяльності (ПРН-7)								
3. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в географії (ПРН-10)								

Результати навчання дисципліни	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
Програмні результати навчання						
1. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом (ПРН-5)	+	+	+	+	+	+
2. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень, вміти їх застосовувати у виробничій та науково-дослідницькій діяльності (ПРН-7)	+	+	+	+		
3. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в географії (ПРН-10)	+	+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається шляхом організації поточного, тематичного та підсумкового контролю у формі іспиту.

Форми поточного, тематичного та підсумкового контролю:

- семінарські заняття (РН 1.1-1.8 – знання; 2.1-2.4 – вміння; 3 – комунікація; 4 – автономність та відповідальність) – тах 20 балів / *min* 10;
- тематичні контрольні роботи (РН 1.1-1.8 – знання; 2.1-2.4 – вміння; 4 – автономність та відповідальність) – тах 20 балів / *min* 10;
- самостійна робота та її презентація – (2.1-2.4 – вміння; 3 – комунікація; 4 – автономність та відповідальність) – тах 20 балів / *min* 10;
- підсумковий контроль (іспит) (РН 1.1-1.8 – знання; 2.1-2.4 – вміння; 4 – автономність та відповідальність) – тах 40 балів.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

результати навчання – 1.1 – 1.8 (знання) – до 5% за кожний;

результати навчання – 2.1-2.4 (вміння) – до 40%;

результати навчання – 3 (комунікація) – до 10%;

результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) – до 10%.

7.2. Організація оцінювання

Дисципліна складається з двох змістових частин, кожна з яких завершується тематичною контрольною роботою та передбачає підсумковий контроль у формі іспиту. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою (оцінка розраховується як накопичена).

Протягом всього періоду вивчення дисципліни здійснюється поточний контроль засвоєння студентами тем семінарських занять та самостійної роботи. *Поточний контроль* з дисципліни здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня засвоєння знань та підготовленості студента до виконання

індивідуальних завдань з дисципліни.

За оцінками поточного контролю та за результатами тематичних контрольних робіт виставляється сума балів за окрему змістовну частину. Студентам, які за обидві змістовні частини набрали сумарно меншу кількість балів, ніж *критично-розрахунковий мінімум (30 балів)*, для отримання допуску до іспиту необхідно виконати додаткове завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль знань студентів з дисципліни – письмовий іспит. Максимальна кількість балів за результатами заліку – **40 балів**.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується як сума балів, отриманих: за роботу впродовж семестру на семінарських заняттях, виконання індивідуального практичного завдання, тематичні контрольні роботи, (максимум 60 балів) та за письмову відповідь на іспиті (максимум 40 балів).

Умовою позитивної підсумкової оцінки з дисципліни є отримання студентом не менше 60 балів. При отриманні підсумкової кількості балів 60 і вище студенту виставляється відповідна оцінка.

Шкала відповідності оцінок

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Частина 1. Сучасні концепції регіоналізації та поляризації простору			
<i>Тема 1.</i> Концептуалізація регіонального розвитку.	2	2	10
<i>Тема 2.</i> Полімасштабність регіонального розвитку. Концепції регіоналізації простору.	6	2	25
<i>Тема 3.</i> Комплексність регіонального розвитку. Концепції кластерно-мережевої організації простору.	6	2	25
Частина 2. Сучасні концепції нерівномірності регіонального розвитку та перцепції простору			
<i>Тема 4.</i> Нерівномірність регіонального розвитку. Концепції поляризації простору.	6	3	25
<i>Тема 5.</i> Суб'єктивність сприйняття регіонів. Концепції перцепції простору.	6	2	25
<i>Тема 6.</i> Суспільно-просторова нерівність регіонального розвитку.	2	2	13
<i>Тема 7.</i> Концептуальні основи сучасних стратегій регіонального розвитку.	2	2	10
Всього	30	15	133

Загальний обсяг – **180 год.**, в тому числі:
 лекції – **30 год.**
 семінарські заняття – **15 год.**
 самостійна робота – **133 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: Підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
2. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева (Провотар) Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність та поляризація: Монографія. Київ: Прінт сервіс, 2014. 132 с.
3. Мезенцева (Провотар) Н.І., Мезенцев К.В. Науково-дослідницький практикум з суспільної географії: Навчально-методичне видання. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 47 с.

Додаткові:

4. Барановський М.О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України. Ніжин, 2009. 396 с.
5. Голд Дж. Психология и география. Основы поведенческой географии. М., 1990. 288 с.
6. Гродзинський М.Д. Безрегіональність. Київський географічний щорічник, 2003, Вип. 3. С. 138-146.
7. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація: Монографія. Київ, 2009. 346 с.
8. Дронова О.Л. Геоурбаністика: Навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 419 с.
9. Запотоцький С.П. Регіональна конкурентоспроможність: Суспільно-географічні засади формування: Монографія. Київ: Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. 424 с.
10. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем. / За ред. М.А. Хвесика. Київ: Наукова думка, 2013. 487с.
11. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. Київ: Реферат, 2007. 224 с.
12. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 253 с.
13. Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины): Монография. Харьков: Факт, 2003. 383 с.
14. Немец К.А., Немец Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: Монографія. Харків: ХНУ, 2013. 225 с.
15. Олійник Я.Б., Гнатюк О.М. Територіальна ідентичність населення Подільського регіону: Монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 223 с.
16. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи розміщення продуктивних сил і регіональної економіки. Київ ВГЛ «Обрії», 2011.
17. Пилипенко І.О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація: Монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 264 с.
18. Підгрушний Г.П. Промисловість і регіональний розвиток України: Монографія. Київ, 2009. 300 с.
19. Регіональна економіка: Навчальний посібник / За ред. Я.Б. Олійника. Київ: Видавець Фурса С.Я., 2008. 444 с.
20. Регіональна економіка: Навчальний посібник / За ред. І.В. Тараненко. Київ: Кондор, 2013. 305 с.

21. Савченко В. Ф. Регіональна економіка : Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2012. 339 с.
22. Смаль В.В. Трансформація господарства постіндустріальних країн: наукові засади суспільно-географічного дослідження. Київ, 2011. 370 с.
23. Сонько С.П. Просторовий розвиток соціо-природних систем: шлях до нової парадигми: Монографія. Київ: Ніка Центр, 2003. 287 с.
24. Соціальна географія: Підручник. За ред. Л. Немець, К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
25. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2001. 560 с.
26. Флорида Р. Homo creatives. Як новий клас завойовує світ. Київ: Наш формат., 2018. 432 с.
27. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. Київ: Наш Формат, 2019. 320 с.
28. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії: Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 744 с.
29. Florida R. Cities and the creative class. New-York-London: Routledge. 2001. 198 p.
30. Harvey D. Spaces of neoliberalization: towards a theory of uneven geographical development. Hettner-Lectures 2004. Vol. 8. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag, 2005. 132 p.
31. Perroux F. Note on the Concept of Growth Poles. Regional Economics: Theory and Practice. NY: The Free Press, 1970. P. 93-103.
32. Porter M.E. Clusters and competition: new agendas for companies, governments and institutions. On Competition / Ed. by Porter M.E. Boston: Harvard Business School Press. 1998. P. 197-287.
33. Sassen S. The Global City: New York, London, Tokyo. Princeton, NJ: Princeton University Press. 1991. 412 p.
34. Sassen S. Global cities and global city-regions: a comparison. Global City-Regions: Trends, Theory, Policy / Ed, by Scott A.J. Oxford: Oxford University Press. 2005. P. 78-95.
35. Sassen S. Reading the city in a global digital age: The limits of topographic representation. Cities in Globalization: Practices, policies and theories / Ed. by Taylor P.J., Derudder B., Saey P., Witlox F. London: Routledge. 2007. P. 13-248.
36. Scott A.J. (ed.) Global City-Regions: Trends, Theory, Policy. Oxford: Oxford University Press. 2001. 488 p.
37. Taylor P.J. World City Network: Global Urban Analysis. London: Routledge. 2004. 241 p.